ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः

॥ हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता

पद पाठः (वाक्य सहित)

प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः

Version Notes:

This is now the current Version 2.0 dated June 30, 2024.

- 1. This replaces the earlier version 1.2 dated Oct 31, 2023.
- 2. No Errors found in this version.
- 3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done whereever applicable.
- 4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st	Version Number	0.0 dated 31st Mar 2019
2nd	Version Number	0.1 dated 31st Mar 2020
3rd	Version Number	0.2 dated 30th June 2020
4th	Version Number	0.3 dated 31st Aug 2020
5th	Version Number	1.0 dated 30th June 2021
6th	Version Number	1.0 dated 31st Oct 2021
7th	Version Number	1.1 dated 31st Aug 2022
8th	Version Number	1.2 dated 31st Oct 2023

Table of Contents

_		~~~~~~	100			
1	कथा	यजुर्वेदीय	तात्तराय	साहता	पद	पाठ
•	ξ''	'3'7'	*********	1116 111	• 7	", "

प्रथमंकाण्ड	5

 www.vedavms.in	Page 4 of 67

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठे प्रथमंकाण्डं

1.5 <u>प्रथमकाण्डेपञ्चमः प्रञ्नः – पुनराधानं</u>

TS 1.5.1.1

TS 1.5.1.1 (Padam)

देवासुरा इति देव – असुराः । संयता इति सं – यताः । आसन्न ।
ते । देवाः । विजयमिति वि – जयम् । उपयन्त इत्युप – यन्तः ।

अग्नौ । वामम् । वसु । सम् । नीति । अद्धत । इदम् । उ । नः ।

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्ररुनः
```

भविष्यति । यदि । नः । जेष्यन्ति । इति । तत् । अग्निः । नीति । अकामयत । तेन । अपेति । अक्रामत् । तत् । देवाः । विजित्येति वि – जित्य । अवरुरुध्समाना इत्यव – रुरुध्समानाः । अन्विति । आयन्न् । तत् । अस्य । सहसा । एति । अदिध्सन्त । सः । अरोदीत् । यत् । अरोदीत् । तत् । रुद्रस्य । रुद्रत्विमिति । रुद्र – त्वम् । यत् । अश्रु । अशीयत । तत् । 1 (50)

TS 1.5.1.2

TS 1.5.1.2 (Padam)

गृहे । रुदन्ति । तस्मात् । बर्.हिषि । न । देयम् । सः । अग्निः ।
अब्रवीत् । भागी । असानि । अर्थ । वः । इदम् । इति ।
पुनराधेयमिति पुनः – आधेयम् । ते । केवलम् । इति । अब्रुवन्न् ।
ऋद्ध्नवत् । खलु । सः । इति । अब्रवीत् । यः । मद्देवत्यमिति
मत् – देवत्यम् । अग्निम् । आदधाता इत्या – दधातै । इति । तम् ।
पूषा । एति । अध्त । तेन । 2 (50)

TS 1.5.1.3

पूषा ऽऽर्द्ध्नोत् तस्मात् पौष्णाः प्रश्व उच्यन्ते तं त्वष्टाऽऽ *धत्त तेन्

त्वष्टा ऽऽर्द्ध्नोत् तस्मात् त्वाष्ट्राः प्रश्व उच्यन्ते तं मनुरा ऽधत्त तेन्

मनुरार्द्ध्नोत् तस्मान्मान्व्यः प्रजा उच्यन्ते तं धाताऽऽ *धत्त तेन

धाता ऽऽर्द्ध्नोथ् संवथ्सरो वै धाता तस्माथ् संवथ्सरं प्रजाः

प्रश्वो ऽनु प्र जायन्ते य एवं पुनराधेयस्यिद्धः वेद – [] 3

TS 1.5.1.3 (Padam)

पूषा । आर्द्ध्नोत् । तस्मात् । पौष्णाः । प्रावः । उच्यन्ते । तम् ।
॥ ॥ ॥ ॥ ॥
त्वष्टा । एति । अधत्त । तेन । त्वष्टा । आर्द्ध्नोत् । तस्मात् । त्वाष्ट्राः ।

प्रावः । उच्यन्ते । तम् । मनुः । एति । अधत्त । तेन । मनुः ।

आर्द्ध्नोत् । तस्मात् । मानव्यः । प्रजा इति प्र – जाः । उच्यन्ते । तम् । धाता । एति । अधत्त । तेन । धाता । आर्द्ध्नोत् । साँवथ्सर इति सं – वथ्सरः । वै । धाता । तस्मात् । साँवथ्सरमिति सं–वथ्सरम् । प्रजा इति प्र–जाः । प्रज्ञवः । अनु । प्रेति । जायन्ते । यः । एवम् । पुनग्धेयस्येति पुनः – आधेयस्य । ऋद्धिम् । वेद । 3 (50)

TS 1.5.1.4

र्ध्नोत्येव यो उस्यैवं बन्धुतां वैद बन्धुमान् भवित भाग्धेयं वा अग्निगिहित इच्छमानः प्रजां पञ्चन्. यजमानस्योप दोद्रावोद्वास्य पुन्ग दिधीत भाग्धेयेनैवैन् समर्द्धयत्यथो ञान्तिरेवास्यैषा पुनर्वस्वोग्गदधीतैतद् – वै पुनग्धेयस्य नक्षत्रं यत् पुनर्वस्य स्वायामेवैनं देवतायामाधाय ब्रह्मवर्चसी भवित दर्भै – () – रा दधात्ययातयामत्वाय दर्भेरा दधात्यद्भ्य एवैनमोषधीभ्यो ऽवरुद्ध्याऽऽ धत्ते पञ्चकपालः पुगेडाशो भवित पञ्च वा ऋतव ऋतुभ्य एवैनमवरुद्ध्याऽऽ धत्ते ॥ 4

TS 1.5.1.4 (Padam)

आहित इत्या – हितः । इच्छमानः । प्रजामिति प्र–जाम् । पशून् । यजमानस्य । उपेति । दोद्राव । उद्वास्येत्युत् – वास्य । पुनः । एति । दधीत । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । एव । एनम् । समिति । अर्धयति । अथो इति । ज्ञान्तिः । एव । अस्य । एषा । पुनर्वस्वोरिति पुनः – वस्वोः । एति । दधीत । एतत् । वै । पुनराधेयस्येति पुनः – आधेयस्य । नक्षत्रम् । यत् । पुनर्वसू इति पुनः – वसू । स्वायाम् । एव । एनम् । देवतायाम् । आधायेत्या – धाय । ब्रह्मवर्चसीतं ब्रह्म - वर्चसी । भवति । दभैः ( ) । एति । दधाति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम – त्वाय । दभैः । एति । दधाति । अद्भ्य इत्यत् – भ्यः । एव । एनम् । ओषधीभ्य इत्योषधि–भ्यः । अवरुद्ध्येत्यव – रुद्ध्यं । एति । धत्ते । पञ्चकपाल इति पञ्च – कपालः । पुरोडाशः । भवति । पञ्च । वै । ऋतवः । ऋतुभ्य इत्यृतु – भ्यः । एव । एनम् । अवरुद्ध्येत्यंव – रुद्ध्यं । एति । धत्ते ॥ **4 (75)** (अशीयत तत्– तेन–वेदं– दर्भैः पञ्चंवि एशतिश्च) (A1)

TS 1.5.2.1 परा वा एष यज्ञं पशून्. वपति यो अग्निमुद्वासयते पञ्चकपालः पुरोडाशो भवति पाङ्क्तो यज्ञः पाङ्क्ताः पशवो यज्ञमेव पशूनव रुन्धे वीरहा वा एष देवानां यो उग्निमुद्वासयते न वा एतस्य ब्राह्मणा ऋतायवः पुरा उन्नमक्षन् पङ्क्त्यो याज्यानुवाक्या भवन्ति पाङ्क्तो यज्ञः पाङ्क्तः पुरुषो देवानेव वीरं निरवदायाग्निं पुनरा – [ ] 5 TS 1.5.2.1 (Padam) परेति । वै । एषः । यज्ञम् । पशून् । वपति । यः । अग्निम् । उद्वासयत इत्युत् – वासयते । पञ्चकपाल इति पञ्च – कपालः । पुरोडार्शः । भवति । पाङ्क्तः । यज्ञः । पाङ्क्ताः । परावः । यज्ञम् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । वीरहेति वीर – हा । वै । एषः । देवानाम् । यः । अग्निम् । उद्वासयत इत्युत् – वासयते । न । वै । एतस्य । ब्राह्मणाः । ऋतायव इत्यृत-यवः । पुरा । अन्नम् । अक्षन्न् । पङ्क्त्यः । याज्यानुवाक्या इति याज्या – अनुवाक्याः । भवन्ति । पाङ्क्तः । यज्ञः । पाङ्क्तः । पुरुषः । देवान् । एव । वीरम् । निरवदायेति निः – अवदाय । अग्निम् । पुनः । एति । 5 (50)

www.vedavms.in

TS 1.5.2.2 धत्ते शताक्षरा भवन्ति शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठति यद्-वा अग्निराहितो नर्द्ध्यते ज्यायो भागधेयं निकामयमानो यदाग्नेय ए सर्वं भवति सैवास्यर्द्धिः सं ँवा एतस्य गृहे वाक्सृज्यते यो ऽग्निमुद्वासयते स वाच ए स ्सृष्टां यजमान ईश्वरो उनु पराभवितो विभक्तयो भवन्ति वाचो विधृत्यै यजमानस्या-पराभावाय - [] 6 TS 1.5.2.2 (Padam) धत्ते । शताक्षंरा इति शत – अक्षराः । भवन्ति । शतायुरिति शत – आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रिय इति शत – इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । यत् । वै । अग्निः । आहित इत्या – हितः । न । ऋद्ध्यते । ज्यायः । भागधेयमिति भाग – धेयम् । निकामयमान इति नि – कामयमानः । यत् । आग्नेयम् । सर्वम् । भवति । सा । एव । अस्य । ऋद्धिः । समिति । वै। एतस्य । गृहे । वाक् । सृज्यते । यः । अग्निम् । उद्घासयत् इत्युत् – वासयते । सः । वाचम् । सर्सृष्टामिति सं – सृष्टाम् ।

यजमानः । ईश्वरः । अन्विति । पराभिवितोरिति परा – भिवतोः । विभक्तय इति वि – भक्तयः । भवन्ति । वाचः । विधृत्या इति वि – धृत्यै । यजमानस्य । अपराभावायेत्यपरा – भावाय । 6 (50)

TS 1.5.2.3

विभक्तिं करोति ब्रह्मैव तदकरुपा र्शु यजित यथा वामं वसु
विविदानो गूहति तादृगेव तदिग्नं प्रति स्विष्टकृतं निराह यथा वामं
वसु विविदानः प्रकाशं जिगमिषति तादृगेव तद्-विभिक्तिमुक्त्वा
। प्रयाजेन वषट्करोत्यायतनादेव नैति यजमानो वै पुरोडाशः प्रशव
एते आहुती यदिभितः पुरोडाशमेते आहुती – [] 7

TS 1.5.2.3 (Padam)

विभक्तिमिति वि – भक्तिम् । करोति । ब्रह्म । एव । तत् । अकः । उपा अित्रयुप – अञ्झ । यजति । यथा । वामम् । वस् । विविदानः । गूहिति । तादृक् । एव । तत् । अग्निम् । प्रतीति । स्विष्टकृतमिति । स्विष्ट कृतमिति । आह् । यथा । वामम् । वस् । विविदानः । प्रकाशमिति प्र – काशम् । जिगमिषति । तादृक् । एव । तत् । प्रकाशमिति प्र – काशम् । जिगमिषति । तादृक् । एव । तत् । विभक्तिमिति वि – भक्तिम् । उक्त्वा । प्रयाजेनेति प्र – याजेन ।

वषट् । करोति । आयतनादित्या – यतनात् । एव । न । एति । यजमानः । वै । पुरोडाशः । पशवः । एते इति । आहुती इत्या – हुती । यत् । अभितः । पुरोडाशम् । एते इति । आहुती इत्या – हुती । 7 (50)

TS 1.5.2.4

जुहोति यजमानमेवोभयतः पशुभिः परि गृह्णातिकृतयजुः
संभृतसंभार इत्याहुर्न संभृत्याः संभाग न यजुः कर्तव्यमित्यथो खलु
संभृत्या एव संभागः कर्तव्यं यजुर् यज्ञस्य समृद्ध्यै पुनर्निष्कृतो
रथो दक्षिणा पुनरुथ्स्यूतं वासः पुनरुथ्सृष्टो उन्ड्वान् पुनग्धेयस्य
समृद्ध्यै सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्ला इत्यग्निहोत्रं
जुहोति यत्रयत्रेवास्य न्यक्तं तत – [] 8

TS 1.5.2.4 (Padam)

जुहोति । यजमानम् । एव । उभयतः । पशुभिरिति पशु – भिः । परीति । गृह्णाति । कृतयजुरिति कृत – यजुः । संभृतसंभार इति । संभृत – संभारः । इति । आहुः । न । संभृत्या इति सं – भृत्याः । संभारा इति सं – भृत्याः । संभारा इति सं – भाराः । न । यजुः । कर्तव्यम् । इति । अथो इति ।

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

खलु । संभृत्या इति सं – भृत्याः । एव । संभारा इति सं–भाराः ।

कर्तव्यम् । यजुः । यज्ञस्य । समृद्ध्या इति सं – ऋद्ध्यै ।

पुनर्निष्कृत इति पुनः – निष्कृतः । रथः । दक्षिणा ।

पुनरुथ्स्यूतमिति पुनः – उथ्स्यूतम् । वासः । पुनरुथ्सृष्ट इति

पुनः – उथ्सृष्टः । अनड्वान् । पुनराधेयस्येति पुनः – आधेयस्य ।

समृद्ध्या इति सं – ऋद्ध्यै । सप्त । ते । अग्ने । समिध् इति

सं – इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । अग्निहोन्नमित्यग्नि – होन्नम् ।

जुहोति । यन्नयन्नेति यन्न–यन्न । एव । अस्य ।

- प्नाः – अकम् । ततः । 8 (50)

TS 1.5.2.5

TS 1.5.2.5 (Padam)

एव । एनम् । अवेति । रुन्धे । वीरहेति वीर – हा । वै । एषः ।

" । । । । । ।
देवानाम् । यः । अग्निम् । उद्यासयत् इत्युत् – वासयते । तस्य ।

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

```
वरुणः । एव । ऋणयादित्यृण – यात् ।
आग्निवारुणमित्याग्नि – वारुणम् ।
एकादशकपालमित्येकादश – कपालम् । अनु । निरिति । वपेत् ।
यम् । च । एव । हन्ति । यः । च । अस्य । ऋणयादित्यृण – यात् ।
तौ । भागधेयेनेति भाग – धेयेन । प्रीणाति । न । आर्तिम् । एति ।
ऋच्छति । यजमानः ॥ 9 (36)
(आ-ऽपराभावाय-पुरोडाशमेते-आहुती-ततः-षट्त्रिण्शच्च)(A2)
TS 1.5.3.1
भूमिर् भूम्ना द्यौर् वरिणा उन्तरिक्षं महित्वा ।
उपस्थे ते देव्यदिते ऽग्निमन्नादमन्नाद्यायाऽऽ दधे ॥
अ ऽयं गौः पृश्चिस्त्रमीदसनन् मातरं पुनः ।
पतरं च प्रयन्थ्स्वः ॥
त्रिण्शद्-धाम वि राजित वाक् पतङ्गाय शिश्रिये।
प्रत्यस्य वह द्युभिः॥
अस्य प्राणादपानत्यन्तश्चरति रोचना ।
```

व्यख्यन् महिषः सुवः ॥ यत्त्वा-[] 10 TS 1.5.3.1 (Padam) भूमिः । भूम्ना । द्यौः । वरिणा । अन्तरिक्षम् । महित्वेति महि-त्वा ॥ उपस्थ इत्युप – स्थे । ते । देवि । अदिते । अग्निम् । अन्नादमित्यन्न – अदम् । अन्नाद्यायेत्यन्न – अद्याय । एति । दधे ॥ एति । अयम् । गौः । पृठिञः । अक्रमीत् । असनत् । ॥ । ॥ मातरम् । पुनः ॥ पितरम् । च । प्रयन्निति प्र – यन्न् । सुवः ॥ त्रि एशत् । धाम । वीति । राजति । वाक् । पतङ्गाय । शिश्रिये ॥ प्रतीति । अस्य । वह । द्युभिरिति द्यु – भिः । अस्य । प्राणादिति प्र – अनात् । अपानतीत्यप – अनती । अन्तः । चरति । रोचना ॥ वीति । अख्यत् । महिषः । सुवः ॥ यत् । त्वा । 10 (50) **TS 1.5.3.2** कुद्धः परोवपं मन्युना यदवर्त्या । सुकल्पमग्ने तत्तव पुनस्त्वोद्-दीपयामसि ॥ यत्ते मन्युपरोप्तस्य पृथिवीमनु दद्ध्वसे ।

आदित्या विश्वे तद्-देवा वसंवश्च समाभरत् ॥ मनो ज्योतिर् जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञ ए समिमं दधातु । बृहस्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह मादयन्तां ॥ सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वाः सप्त – [] 11 TS 1.5.3.2 (Padam) कुद्धः । परोवपेति परा – उवप । मन्युना । यत् । अवर्त्या ॥ सुकल्पमिति सु – कल्पम् । अग्ने । तत् । तव । पुनः । त्वा । उदिति । दीपयामसि ॥ यत् । ते । मन्युपरोप्तस्येति मन्यु-परोप्तस्य । पृथिवीम् । अन्विति । दद्ध्वसे ॥ आदित्याः । विश्वे । तत् । देवाः । वसवः। च। समाभरित्रति सं – आभरत्र् ॥ मनः। ज्योतिः। ्राप्ताम् । आज्यम् । विच्छिन्नमिति वि – छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु ॥ बृहस्पतिः । तनुताम् । इमम् । नः । ॥ विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् ॥ सप्त । ते । अग्ने । समिध इति सं – इधः । सप्त । जिह्वाः । सप्त । 11 (50)

```
TS 1.5.3.3
र्.षयः सप्त धाम प्रियाणि ।
सप्त होत्राः सप्तधा त्वा यजन्ति सप्त योनीरा पृणस्वा घृतेन ॥
पुनरूर्जा नि वर्तस्व पुनरग्न इषा ऽऽयुषा ।
पुनर्नः पाहि विश्वतः ॥
सह रय्या नि वर्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया ।
विश्वफ्सिनया विश्वतस्परि ॥
लेकः सलेकः सुलेकस्ते न आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु केतः
सकेतः सुकेतस्ते न () आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु विवस्वा ्
अदितिर् देवज्रतिस्ते न आदित्या आज्यं जुषाणा वियन्तु ॥ 12
TS 1.5.3.3 (Padam)
ऋषयः । सप्त । धाम । प्रियाणि ॥ सप्त । होत्राः । सप्तधेति
सप्त – धा। त्वा। यजन्ति। सप्त। योनीः। एति। पृणस्व।
घृतेन ॥ पुनः । ऊर्जा । नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा ।
। । ।
आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति ।
```

वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वफ्स्नियेति विश्व – फ्स्निया । विश्वतः । परि ॥ लेकः । सलेक इति स – लेकः । सुलेक इति सु – लेकः । ते । नः । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु । केतः । सकेत इति स – केतः । सुकेत इति सु – केतः । ते । नः ( ) । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु । विवस्वान् । अदितिः । देवजूतिरिति देव – जूतिः । ते । नः । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु ॥ 12 (63) (त्वा-जिह्वाः सप्त-सुकेतस्ते न-स्त्रयोदश च) (A3) TS 1.5.4.1 भूमिर् भूम्ना द्यौर् वरिणेत्याहाऽऽशिषैवैनमा धत्तेसर्पा वै जीर्यन्तो उमन्यन्त स एतं कसर्णीरः काद्रवेयो मन्त्रमपश्यत् ततो वै ते ॥ । । । । । जीर्णास्तन्रपाघ्नतं सर्पराज्ञियां ऋग्भिर् गार्.हपत्यमा दधाति पुनर्नवमेवैनमजरं कृत्वा ऽऽ धत्ते ऽथो पूतमेव पृथिवीमन्नाद्यं नोपानमथ्सैतं - [ ] 13

TS 1.5.4.1 (Padam) भूमिः । भूम्ना । द्यौः । वरिणा । इति । आह । आशिषेत्या – शिषा । एव । एनम् । एति । धत्ते । सर्पाः । वै । जीर्यन्तः । अमन्यन्त । सः । एतम् । कसर्णीरः । काद्रवेयः । मन्त्रम् । अपञ्यत् । ततः । वै । ते । जीर्णाः । तनूः । अपेति । अध्नत । सर्पराज्ञिया इति सर्प -राज़ियाः । ऋग्भिरित्यृक् - भिः । गार्.हपत्यमिति गार्.ह - पत्यम् । एति । दधाति । पुनर्नवमिति पुनः - नवम् । एव । एनम् । अजरम् । कृत्वा । एति । धत्ते । अथो इति । पूतम् । एव । पृथिवीम् । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । न । उपेति । अनमत् । सा । एतम् । 13 (50)

TS 1.5.4.2

मन्त्रमपश्यत् ततो वै तामन्नाद्य-मुपानमद् -यथ् सर्पराज्ञिया ऋग्भिर्
गार्.हपत्य-मादधात्यनाद्यस्या वरुद्ध्या अथो अस्यामेवैनं प्रतिष्ठितमा
धत्ते यत्त्वा कुन्द्धः परोवपेत्याहाप हुत एवास्मै तत्
पुनस्त्वोद्दीपयामसीत्याह् समिन्ध एवैनं यत्ते मन्युपरोप्तस्येत्याह

TS 1.5.4.2 (Padam) मन्त्रम् । अपञ्यत् । ततः । वै । ताम् । अन्नाद्यमित्यन्न – अद्यम् । उपेति । अनमत् । यत् । सर्पराज्ञिया इति सर्प – राज्ञियाः । ऋग्भिरित्यृक् – भिः । गार्.हपत्यमिति गार्.हं – पत्यम् । ा । आद्धातीत्या – द्धाति । अन्नाद्यस्येत्यन्न – अद्यस्य । अवरुद्ध्या इत्यवं – रुद्ध्यै । अथो इति । अस्याम् । एव । एनम् । प्रतिष्ठितमिति प्रति – स्थितम् । एति । धत्ते । यत् । त्वा । क्रुब्दः । परोवपेति परा – उवप । इति । आह । अपेति । ह्नुते । एव । अस्मै । तत् । पुनः । त्वा । उदिति । दीपयामसि । इति । आह । समिति । इन्धे । एव । एनम् । यत् । ते । मन्युपरोप्तस्येति मन्यु – परोप्तस्य । इति । आह । देवताभिः । एव । 14 (50) **TS 1.5.4.3** -न्ं सं भरति वि वा एतस्य यज्ञिष्ठद्यते यो ऽग्निमुद्यासयते बृहस्पतिवत्यर्चीप तिष्ठते ब्रह्म वै देवानां बृहस्पतिर् ब्रह्मणैव यज्ञ सं द्याति विच्छिन्नं यज्ञ समिमं द्यात्वित्याह सन्तत्यै

विश्वे देवा इह मादयन्तामित्याह सन्तत्यैव यूज्ञं देवेभ्यो उनु दिशति । । सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वा – [] 15

TS 1.5.4.3 (Padam)

प्नम् । समिति । भरति । वीति । वै । एतस्य । यज्ञः । छिद्यते । यः । अग्निम् । उद्यासयत् इत्युत् – वासयते । बृहस्पतिवत्येति वहस्पति – वत्या । ऋचा । उपेति । तिष्ठते । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । यज्ञम् । समिति । द्धाति । विद्यति । विद्यति वि–छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । द्धातु । इति । आह् । सन्तत्या इति सं – तत्यै । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् । इति । आह् । सन्तत्या इति सं – तत्यै । विश्वे । यज्ञम् । देवेभ्यः । अन्विति । दिश्चति । सप्त । ते । अग्ने । समिध् इति सं – इधः ।

सप्त । जिह्वाः । 15 (50)

TS 1.5.4.4

ँलोकमायन्ते ऽमुष्मिन् ँलोके व्यतृष्यन्त इमं ँलोकं पुनरभ्यवेत्याग्निमाधायैतान्. () होमानजुहवुस्त आर्द्ध्नुवन्ते सुवर्गं ्राचीनं पुनराधेयादग्निमादधीत स एतान्. होमान् जुहुयाद् यामेवाऽऽदित्या ऋब्हिमार्द्ध्नुवन् तामेवर्द्ध्नोति ॥ 16 TS 1.5.4.4 (Padam) इति । आह । सप्तसप्तेति सप्त – सप्त । वै । सप्तधेति सप्त – धा । अग्नेः । प्रियाः । तनुवः । ताः । एव । अवेति । रुन्धे । पुनः । ऊर्जा । सह । रय्या । इति । अभितः । पुरोडाशम् । आहुती इत्या – हुती । जुहोति । यजमानम् । एव । ऊर्जा । च । रय्या । च । उभयतः । परीति । गृह्णाति । आदित्याः । वै । अस्मात् । लोकात् । अमुम् । लोकम् । आयन्न् । ते । अमुष्मिन्न् । लोके । वीति । अतृष्यन्न् । ते । इमम् । लोकम् । पुनः । अभ्यवेत्येत्यभि – अवेत्य । अग्निम् । आधायेत्या – धाय । एतान् () । होमान् । अजुहवुः । ते । आर्द्ध्नुवन्न् । ते । मुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । आयन्न् । यः । पराचीनम् ।

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

```
पुनराधेयादिति पुनः – आधेयात् । अग्निम् । आदधीतेत्यां– दधीत ।
सः । एतान् । होमान् । जुहुयात् । याम् । एव । आदित्याः ।
ऋद्धिम् । आर्द्ध्नुवन्न् । ताम् । एव । ऋद्ध्नोति ॥ 16 (75)
।
(सैतं-देवताभिरेव-जिह्वा-एतान्-पञ्चवि ्शतिश्च )(A4)
TS 1.5.5.1
उपप्रयन्तो अद्ध्वरं मन्त्रं वोचेमाग्नये।
आरे अस्मे च शृण्वते ॥
अस्य प्रतामनु द्युतं ् शुक्रं दुदुहे अहयः।
पयः सहस्रसामृषिं ॥
अग्निर्मूर्द्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयं।
अपाण् रेताण्सि जिन्वति ॥
अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्. होता यजिष्ठो अद्ध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रं विभुवं विशेविशे ॥
उभा वामिन्द्राग्नी आहुवद्ध्या – [] 17
```

```
TS 1.5.5.1 (Padam)
आरे । अस्मे इति । च । शृण्वते ॥ अस्य । प्रताम् । अन्विति ।
द्युतम् । शुक्रम् । दुदुह्रे । अह्रयः ॥ पयः । सहस्रसामिति
सहस्र-साम् । ऋषिम् ॥ अग्निः । मूर्द्धा । दिवः । कुकुत् । पतिः ।
पृथिव्याः । अयम् ॥ अपाम् । रेता ्सि । जिन्वति ॥ अयम् । इह ।
प्रथमः । धायि । धातृभिरिति धातृ – भिः । होता । यजिष्ठः ।
अद्ध्वरेषु । ईड्यः ॥ यम् । अप्नवानः । भृगवः ।
विरुरुचुरिति वि – रुरुचुः । वनेषु । चित्रम् । विभ्वमिति
वि – भुवम् । विशेविश इति विशे – विशे ॥ उभा । वाम् ।
इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी । आहुवद्ध्यै । 17 (50)
TS 1.5.5.2
ा । ।
उभा राधसः सह मादयद्ध्यै ।
उभा दाताराविषा एं रयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वां ॥
अयं ते योनिर्. ऋत्वियो यतो जातो अरोचथाः।
तं जानन्नग्न आ रोहाथां नो वर्द्धया रियं ॥
```

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

```
अग्न आयू ्षि पवस आ सुवोर्जिमिषं च नः ।
आरे बाधस्व दुच्छुनां ॥
अग्ने पवस्व स्वपा अस्मे वर्चः सुवीयं ।
दधत् पोषं एं रियं - [ ] 18
TS 1.5.5.2 (Padam)
उभा । राधसः । सह । मादयद्ध्यै ॥ उभा । दातारौ । इषाम् ।
रयीणाम् । उभा । वाजस्य । सातये । हुवे । वाम् ॥ अयम् । ते ।
। ।
योनिः । ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः ॥ तम् । जानन्न् ।
ा ।
अग्ने । एति । रोह । अथ । नः । वर्द्धय । रयिम् ॥ अग्ने ।
ा ॥ ॥
आयू ्षि । पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे ।
॥ ॥ । । । । ॥ ॥
बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ अग्ने । पवस्व । स्वपा इति सु – अपाः ।
अस्मे इति । वर्चः । सुवीर्यमिति सु – वीर्यम् ॥ दधत् । पोषम् ।
रयिम् । 18 (50)
TS 1.5.5.3
मयि ॥
अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्नया ।
```

आ देवान्. विक्षि यिक्षं च ॥ स नः पावक दीदिवो ऽग्ने देवा ् इहाऽऽ वह । । उप यज्ञ ्हिविश्च नः॥ अग्निः श्चिव्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिः कविः। श्ची रोचत आहृतः ॥ उदग्ने शुचयस्तव शुक्रा भ्राजन्त ईरते। तव ज्योती ७ष्यर्चयः॥ आयुर्दा अग्ने ऽस्यायुर्मे [ ] 19 TS 1.5.5.3 (Padam) । ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ मयि ॥ अग्ने । पावक । रोचिषा । मन्द्रया । देव । जिह्नया ॥ एति । देवान् । विक्षि । यिक्षे । च ॥ सः । नः । पावक । दीदिवः । अग्ने । देवान् । इह । एति । वह ॥ उपेति । यज्ञम् । हविः । च । नः ॥ । । । अग्निः । शुचिव्रततम इति शुचिव्रत – तमः । शुचिः । विप्रः । । शुचिः । कविः ॥ शुचिः । रोचते । आहुत इत्या – हुतः ॥ उदिति । । । । । । । अग्ने । श्रूचयः । तव । श्रुकाः । भ्राजन्तः । ईरते ॥ तव ।

ज्योती ्षि । अर्चयः ॥ आयुर्दा इत्यायुः – दाः । अग्ने । असि । । आयुः । मे । 19 (50)

TS 1.5.5.4

देहि वर्चोदा अग्ने ऽसि वर्चो मे देहि तनूपा अग्ने ऽसि तनुवं मे
पाह्यग्ने यन्मे तनुवा ऊनं तन्म आ पृण चित्रावसो स्वस्ति ते

पारमशीयन्धानास्त्वा शत्र् हिमा द्युमन्तः सिमधीमिह वयस्वन्तो
वयस्कृतं यशस्वन्तो यशस्कृत्र स्वीरासो अदाभ्यं।
अग्ने सपलदंभनं वर्षिष्ठे अधि नाके॥
सं त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसा () ऽगथाः समृषीणा स्तुतेन
सं प्रियेण धाम्ना।

त्वमग्ने सूर्यवर्चा असि सं मामायुषा वर्चसा प्रजया सृज ॥ 20

TS 1.5.5.4 (Padam)

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

इन्धानाः । त्वा । शतम् । हिमाः । द्युमन्त इति द्यु – मन्तः । समिति । इधीमहि । वयस्वन्तः । वयस्कृतमिति वयः-कृतम् । यशस्वन्तः । यशस्कृतमिति यशः – कृतम् । सुवीरास इति सु – वीरासः । ॥ ॥ ॥ । । । । । । । अदाभ्यम् ॥ अग्ने । सपत्नदंभनमिति सपत्न – दंभनम् । वर्.षिष्ठे । अधीति । नाके ॥ समिति । त्वम् । अग्ने । सूर्यस्य । वर्चसा ( ) । अगथाः । समिति । ऋषीणाम् । स्तुतेन । समिति । प्रियेण । धाम्ना ॥ त्वम् । अग्ने । सूर्यवर्चा इति सूर्य – वर्चाः । असि । समिति । माम् । आयुषा । वर्चसा । प्रजयेति प्र – जया । सृज ॥ **20 (67)** (आहुवद्ध्यै-पोष्ण् रियं-मे-वर्चसा-सप्तदश च)(A5) TS 1.5.6.1 सं पश्यामि प्रजा अह-मिडप्रजसो मानवीः। सर्वा भवन्तु नो गृहे ॥ अंभः स्थाम्भो वो भक्षीय महः स्थ महो वो भक्षीय सहः स्थ सहो वो भक्षीयोर्जः स्थोर्जं वो भक्षीय रेवती रमद्ध्व-मस्मिन्

लोके ऽस्मिन् गोष्ठे ऽस्मिन् क्षये ऽस्मिन्. योनाविहैव स्तेतो मा ऽप गात बह्वीमें भूयास्त – [] 21

TS 1.5.6.1 (Padam)

समिति । पृत्यामि । पृजा इति प्र – जाः । अहम् । इडप्रजस् इतीड – प्रजसः । मानवीः ॥ सर्वाः । भवन्तु । नः । गृहे ॥ अंभः । स्थ । अम्भः । वः । भक्षीय । महः । स्थ । महः । वः । भक्षीय । सहः । स्थ । सहः । वः । भक्षीय । ऊर्जः । स्थ । ऊर्जम् । वः । भक्षीय । रेवतीः । रमद्ध्वम् । अस्मिन्न् । लोके । अस्मिन्न् । गोष्ठ इति गो–स्थे । अस्मिन्न् । क्षये । अस्मिन्न् । योनौ । इह । एव । स्त । इतः । मा । अपेति । गात । बह्वीः । मे । भूयास्त । 21 (50)

TS 1.5.6.2

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

```
वर्द्धमान ७ स्वे दमे ॥
स नः पितेव सूनवे उग्ने सूपायनो भव।
॥
सचस्वा नः स्वस्तये ॥ अग्ने – [ ] 22
TS 1.5.6.2 (Padam)
सङ्हितेति सं – हिता। असि। विश्वरूपीरिति विश्व – रूपीः।
एति । मा । ऊर्जा । विश । एति । गौपत्येन । एति । रायः । पोषेण ।
सहस्रपोषमिति सहस्र - पोषम् । वः । पुष्यासम् । मयि । वः ।
।
रायः । श्रयन्ताम् ॥ उपेति । त्वा । अग्ने । दिवेदिव इति दिवे–दिवे ।
दोषावस्तरिति दोषा-वस्तः । धिया । वयम् ॥ नमः । भरन्तः । एति ।
। । । । । इमसि ॥ राजन्तम् । अद्ध्वराणाम् । गोपामिति गो–पाम् । ऋतस्य ।
दीदिविम् ॥ वर्धमानम् । स्वे । दमे ॥ सः । नः । पिता । इव ।
्। ।
सूनवे । अग्ने । सूपायन इति सु – उपायनः । भव ॥ सचस्व ।
नः । स्वस्तये ॥ अग्ने । 22 (50)
TS 1.5.6.3
त्वं नो अन्तमः।
उत त्राता शिवो भव वरूत्थ्यः ॥
```

```
तं त्वा शोचिष्ठ दीदिवः।
सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः॥
वसुरग्निर् वसुश्रवाः ।
अच्छा निक्ष द्युमत्तमो रियं दाः ॥
ऊर्जा वः पञ्याम्यूर्जा मा पञ्यत रायस्पोषेण वः पञ्यामि रायस्पोषेण
मा पञ्चतेडाः स्थ मधुकृतः स्योना माऽऽ विञ्ञतेरा मदः ।
सहस्रपोषं वः पुष्यासं – [ ] 23
TS 1.5.6.3 (Padam)
त्वम् । नः । अन्तमः ॥ उत । त्राता । शिवः । भव । वरूथ्यः ॥ तम् ।
त्वा । शोचिष्ठ । दीदिवः ॥ सुम्नायं । नूनम् । ईमहे ।
। । । । । । सिखभ्य इति सिखं – भ्यः ॥ वसुः । अग्निः । वसुश्रवा इति
वसु – श्रवाः ॥ अच्छ । नक्षि । द्युमत्तम इति द्युमत् – तमः ।
रियम् । दाः ॥ ऊर्जा । वः । पश्यामि । ऊर्जा । मा । पश्यत । रायः ।
।
पोषेण । वः । पञ्यामि । रायः । पोषेण । मा । पञ्यत । इडाः । स्थ ।
```

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

मधुकृत इति मधु – कृतः । स्योनाः । मा । एति । विशत । इराः । मदः ॥ सहस्रपोषमिति सहस्र – पोषम् । वः । पुष्यासम् । 23 (50) TS 1.5.6.4 मयि वो रायः श्रयन्तां ॥ तथ्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि। धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ सोमान अस्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते । कक्षीवन्तं य औशिजं॥ कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चिस दाशुषे। उपोपेनु मघवन्भूय इनु ते दानं देवस्य पृच्यते ॥ परि त्वा उग्ने पुरं वयं विप्रज् सहस्य धीमहि । धृषद्वर्णं () दिवेदिवे भेतारं भङ्गरावतः ॥ ्र अग्ने गृहपते सुगृहपतिरहं त्वया गृहपतिना भूयास्य सुगृहपतिर्मया त्वं गृहपतिना भूयाः शत्र हिमास्तामाशिषमा शासे तन्तवे ज्योतिष्मतीं तामाशिषमा शासे ऽमुष्मै ज्योतिष्मतीं ॥ 24

TS 1.5.6.4 (Padam) मयि । वः । रायः । श्रयन्ताम् ॥ तत् । सवितुः । वरेण्यम् । भर्गः । देवस्य । धीमहि ॥ धियः । यः । नः । प्रचोदयादिति प्र–चोदयात् ॥ सोमानम् । स्वरणम् । कृणुहि । ब्रह्मणः । पते ॥ कक्षीवन्तमिति कक्षी – वन्तम् । यः । औशिजम् ॥ कदा । चन । स्तरीः । असि । न । इन्द्र । सश्चिस । दाशुषे ॥ उपोपेत्युप – उप । इत्। नु। मधवन्निति मघ – वन्न्। भूयः। इत्। नु। ते। दानम्। देवस्य । पृच्यते ॥ परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । विप्रम् । सहस्य । धीमहि ॥ धृषद्वर्णमिति धृषत् – वर्णम् () । दिवेदिव इति दिवे – दिवे । भेत्तारम् । भङ्गरावत इति भङ्गर–वतः ॥ अग्ने । गृहपत इति गृह – पते । सुगृहपतिरिति सु – गृहपतिः । अहम् । त्वया । गृहपतिनेति गृह – पतिना । भूयासम् । सुगृहपतिरिति स् – गृहपतिः । मया । त्वम् । गृहपतिनेति गृह – पतिना । भूयाः । ा ॥ । शतम् । हिमाः । ताम् । आशिषमित्या – शिषम् । एति । शासे । ा ॥ ॥ । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् । ताम् । आशिषमित्या – शिषम् । एति ।

शासे । अमुष्मैं । ज्योतिष्मतीम् ॥ 24 (79) (भूयास्त-स्वस्तयेऽग्ने-पुष्यासं-धृषद्वर्ण-मेकान्नन्नि एशच्च) (A6) TS 1.5.7.1 अयज्ञो वा एष यो उसामोपप्रयन्तो अद्ध्वरमित्याह स्तोममेवास्मै युनक्त्युपेत्याह प्रजा वै पशव उपेमं ँलोकं प्रजामेव पशूनिमं ँलोकमुपैत्यस्य प्रतामनु द्युतमित्याह सुवर्गो वै लोकः प्रतः सुवर्गमेव लोक ए समारोहत्यग्निर्मूर्द्धा दिवः ककुदित्याह मूर्द्धान- [ ] 25 TS 1.5.7.1 (Padam) अयज्ञः । वै । एषः । यः । असामा । उपप्रयन्त इत्युप – प्रयन्तः । । अद्ध्वरम् । इति । आह । स्तोमम् । एव । अस्मै । युनक्ति । उपेति । इति । आह । प्रजेति प्र – जा । वै । पशवः । उपेति । इमम् । लोकम् । प्रजामिति प्र – जाम् । एव । पशून् । इमम् । लोकम् । उपेति । एति । अस्य । प्रताम् । अन्विति । द्युतम् । इति । आह । सुवर्ग इति सुवः – गः। वै। लोकः। प्रतः। सुवर्गमिति सुवः – गम् । एव । लोकम् । समारोहतीति सं – आरोहति ।

अग्निः । मूर्द्धा । दिवः । ककुत् । इति । आह । — ॥ मूर्द्धानम् । **25 (50)**

TS 1.5.7.2

मेवैन ए समानानां करोत्यथो देवलोकादेव मनुष्यलोके प्रति
तिष्ठत्ययमिह प्रथमो धायि धातृभिरित्याह मुख्यमेवैनं करोत्युभा

वामिन्द्राग्नी आहुवद्ध्या इत्याहौजो बलमेवाव रुन्धे ऽयं ते योनिर्.

ऋत्विय इत्याह प्रश्वो वै र्यिः प्रशूनेवाव रुन्धे षड्भिरुप

तिष्ठते षड् वा - [] 26

TS 1.5.7.2 (Padam)

एव । एनम् । समानानाम् । करोति । अथो इति । देवलोकादिति देव – लोकात् । एव । मनुष्यलोक इति मनुष्य – लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अयम् । इह । प्रथमः । धायि । धातृभिरिति धातृ – भिः । इति । आह् । मुख्यम् । एव । एनम् । करोति । उभा । वाम् । इन्द्राग्नी इतीन्द्र – अग्नी । आहुवद्ध्यै । इति । आह् । ओजः । बलम् । एव । अवेति । रुन्धे । अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । इति । आह । परावः । वै । रियः । पराून् । एव । अवेति । रुन्धे ।

षड़िभरिति षट् - भिः । उपेति । तिष्ठते । षट् । वै । 26 (50) TS 1.5.7.3 ऋतवं ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठति षड्भिरुत्तराभिरुप तिष्ठते द्वादश । । । । संपद्यन्ते द्वादश मासाः संवथ्सरः सम्वथ्सर एव प्रति तिष्ठति यथा वै पुरुषो ऽश्वो गौर्जीर्यत्येव-मग्निराहितो जीर्यति सम्वथ्सरस्य परस्तादाग्निपावमानीभि-रुप तिष्ठते पुनर्नव-मेवैन-मजरं करोत्यथो पुनात्येवोप तिष्ठते योग एवास्यैष उप तिष्ठते – [ ] 27 TS 1.5.7.3 (Padam) ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । षड्भिरिति षट् – भिः । उत्तराभिरित्युत् – तराभिः । उपेति । तिष्ठते । द्वादेश । समिति । पद्यन्ते । द्वादश । मासाः । सम्वथ्सर इति सं – वथ्सरः । सम्वथ्सर इति सं – वथ्सरे । एव । प्रतीति । तिष्ठति । यथा । वै । पुरुषः । अश्वः । गौः । जीर्यति । एवम् । अग्निः । आहित इत्या – हितः । जीर्यति । सम्वथ्सरस्येति सं–वथ्सरस्य । तिष्ठते । पुनर्नवमिति पुनः-नवम् । एव । एनम् । अजरम् । करोति ।

अथो इति । पुनाति । एव । उपेति । तिष्ठते । योगः । एव । अस्य । एषः । उपेति । तिष्ठते । 27 (50)

TS 1.5.7.4

दम एवास्यैष उप तिष्ठते याच्जैवास्यैषोप तिष्ठते यथा पापीयाञ्छ्रेयस आहत्य नमस्यित तादृगेव तदायुर्दा अग्ने उस्यायुर्मे देहीत्याहा ऽऽयुर्दा । । । । । । होष वर्चोदा अग्ने ऽिस वर्चो मे देहीत्याह वर्चोदा होष तनूपा अग्ने ऽिस तनुवं मे पाहीत्याह – [ ] 28

TS 1.5.7.4 (Padam)

दमः । एव । अस्य । एषः । उपेति । तिष्ठते । याच्ञा । एव ।
अस्य । एषा । उपेति । तिष्ठते । यथा । पापीयान् । श्रेयसे ।
आहत्येत्या – हत्य । नमस्यति । तादृक् । एव । तत् ।
आयुर्दा इत्यायुः – दाः । अग्ने । असि । आयुः । मे । देहि । इति ।
आह । आयुर्दा इत्यायुः – दाः । हि । एषः । वर्चोदा इति
वर्चः – दाः । अग्ने । असि । वर्चः । मे । देहि । इति । आह ।
वर्चोदा इति वर्चः – दाः । हि । एषः । तनूपा इति तनू – पाः ।
अग्ने । असि । तनुवम् । मे । पाहि । इति । आह । 28 (50)

TS 1.5.7.5 तनूपा होषो उग्ने यन्मे तनुवा ऊनं तन्म आ पृणेत्याह यन्मे प्रजायै पशूनामूनं तन्म आ पूरयेति वावैतदाहचित्रावसो स्वस्ति ते पारमशीयेत्याह रात्रिर्वे चित्रावसुरव्युष्ट्यै वा एतस्यै पुरा ॥ । । । । । । । व्याह्मणा अभैषुर्व्युष्टिमेवाव रुन्ध इन्धानास्त्वा शत्र्ं – [] 29 TS 1.5.7.5 (Padam) तनूपा इति तनू – पाः । हि । एषः । अग्ने । यत् । मे । तनुवाः । ऊनम् । तत् । मे । एति । पृण । इति । आह । यत् । मे । प्रजाया इति प्र – जायै । पशूनाम् । ऊनम् । तत् । मे । एति । पूरय । इति । वाव । एतत् । आह । चित्रावसो इति चित्र – वसो । स्वस्ति । ते । पारम् । अशीय । इति । आह । रात्रिः । वै । । । चित्रावसुरिति चित्र – वसुः । अव्युष्ट्या इत्यवि – उष्ट्यै । वै । एतस्यै । पुरा । ब्राह्मणाः । अभैषुः । व्युष्टिमिति वि – उष्टिम् । एव । अवेति । रुन्धे । इन्धानाः । त्वा । शतम् । 29 (50)

TS 1.5.7.6 हिमा इत्याह रातायुः पुरुषः रातेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठत्येषा वै सूर्मी कर्णकावत्येतया ह स्म वै देवा असुराणा ए ज्ञाततर् हा ७ स्तृ ७ हन्ति यदेतया समिधमादधाति वज्रमेवैतच्छतघ्नीं यजमानो भातृव्याय प्र हरति स्तृत्या अछंबट्कार एं सं त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसा उगथा इत्याहैतत् त्वमसीदमहं () भूयासमिति वावैतदाह त्वमग्ने मूर्यवर्चा असीत्याहाऽऽशिषमेवैतामा शास्ते ॥ 30 TS 1.5.7.6 (Padam) हिमाः । इति । आह । शतायुरिति शत – आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रिय इति रात – इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । पुषा । वै । सूर्मी । कर्णकावतीति कर्णक-वती । एतया । ह । स्म । वै । देवाः । असुराणाम् । शततर्.हानिति शत – तर्.हान् । ्रा । पत्या । समिधमिति सं–इधम् । ॥ । ॥ । आदधातीत्या – दधाति । वज्रम् । एव । एतत् । शतध्नीमिति शत - घ्नीम् । यजमानः । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । स्तृत्यै ।

अछंबट्कारमित्यछंबट् – कारम् । समिति । त्वम् । अग्ने । सूर्यस्य ।

वर्चसा । अगथाः । इति । आह । एतत् । त्वम् । असि । इदम् ।
अहम् () । भूयासम् । इति । वाव । एतत् । आह । त्वम् । अग्ने ।
सूर्यवर्चा इति सूर्य – वर्चाः । असि । इति । आह ।
आशिषमित्या – शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते ॥ 30 (66)

(मूर्द्धान् ्-षड्वा-एष उप तिष्ठते-पाहीत्याह-शत-मह्र्
।
षोडश च) (A7)

TS 1.5.8.1

सं पश्यामि प्रजा अहमित्याह यावन्त एव ग्राम्याः पश्वस्तानेवाव रुन्धे उम्भः स्थाम्भो वो भक्षीयेत्याहाम्भो होता महः स्थ महो वो भक्षीयेत्याह महो होताः सहः स्थ सहो वो भक्षीयेत्याह सहो होताः सहः स्थ सहो वो भक्षीयेत्याह सहो होताः सहः स्थ सहो वो भक्षीयेत्याह सहो होताः उर्जः स्थोर्जं वो भक्षीयेत्या – [] 31

TS 1.5.8.1 (Padam)

हि। एताः । सहः । स्थ । सहः । वः । भक्षीय । इति । आह ।

सहः । हि। एताः । ऊर्जः । स्थ । ऊर्जम् । वः । भक्षीय ।

इति । 31 (50)

TS 1.5.8.2

-होर्जी होता रेवती रमद्ध्वमित्याह प्रावो वै रेवतीः प्रशूनेवात्मन्
रमयत इहैव स्तेतो मा ऽप गातेत्याह धुवा एवैना अनपगाः कुरुत
इष्टकचिद्-वा अन्यो ऽग्निः प्रशुचिदन्यः स्र्हिता ऽसि विश्वरूपीरिति
वथ्सम्भि मृश्तत्युपैवैनं धत्ते प्रशुचितमेनं कुरुते प्र - [] 32

TS 1.5.8.2 (Padam)

आह । ऊर्जः । हि । एताः । रेवतीः । रमद्ध्वम् । इति । आह । प्रावः । वै । रेवतीः । प्रावः । एव । आत्मन्न् । रमयते । इह । एव । स्त । इतः । मा । अपेति । गात । इति । आह । ध्रुवाः । एव । एनाः । अनेपगा इत्यनप-गाः । कुरुते । इष्टकचिदितीष्टक-चित् । वै । अन्यः । अग्निः । प्रशुचिदिति पर्शु – चित् । अन्यः । स्र्पः । स्र्हितेति सं – हिता । असि । विश्वरूपीरिति विश्व – रूपीः । इति । वथ्सम् । अभीति । मृश्चति । उपेति । एव । एनम् । धते ।

पशुचितमिति पशु – चितम् । एनम् । कुरुते । प्रेति । 32 (50)

TS 1.5.8.3

वा एषो उस्माल्लोकाच्च्यवते य आहवनीयमुप तिष्ठते गार्.हपत्य-मुपतिष्ठते उस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठत्यथो गार्.हपत्यायैव नि ह्रुते गायत्रीभिरुप तिष्ठते तेजो वै गायत्री तेज एवात्मन् धत्ते उथो यदेतं त्चमन्वाह सन्तत्यै गार्.हपत्यं वा अनु द्विपादो वीराः प्र जायन्ते य एवं विद्वान् द्विपदाभिर् गार्.हपत्य-मुपतिष्ठत – [ ] 33

TS 1.5.8.3 (Padam)

वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः ।

आहवनीयमित्या – हवनीयम् । उपतिष्ठत् इत्युप – तिष्ठते ।

गार्.हपत्यमिति गार्.ह – पत्यम् । उपेति । तिष्ठते । अस्मिन्न् ।

एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अथो इति ।

गार्.हपत्यायेति गार्.ह – पत्याय । एव । नीति । हुते । गायत्रीभिः ।

उपेति । तिष्ठते । तेजः । वै । गायत्री । तेजः । एव । आत्मन्न् ।

धत्ते । अथो इति । यत् । एतम् । तृचम् । अन्वाहेत्यनु – आहं ।

सन्तत्या इति सं – तत्यै । गार्.हपत्यमिति गार्.ह – पत्यम् । वै ।

अन्विति । द्विपाद् इति द्वि – पादः । वीराः । प्रेति । जायन्ते । यः ।

एवम् । विद्वान् । द्विपदाभिरिति द्वि – पदाभिः । गार्.हपत्यमिति

ा । । ।

गार्.ह – पत्यम् । उपतिष्ठत इत्युप – तिष्ठते । 33 (50)

TS 1.5.8.4

आ ऽस्य वीरो जायत ऊर्जा वः पश्याम्यूर्जा मा पश्यतेत्याहा

ऽऽिशषमेवैतामा शास्ते तथ्सवितुर्वरेण्यमित्याह प्रसूत्यै सोमान्

र्वरणमित्याह सोमपीथमेवाव रुन्धे कृणुहि ब्रह्मणस्पत इत्याह

ब्रह्मवर्चसमेवाव रुन्धेकदा चन स्तरीरसीत्याह न स्तरी

रात्रिं वसति – [ ] 34

TS 1.5.8.4 (Padam)

एति । अस्य । वीरः । जायते । ऊर्जा । वः । पश्यामि । ऊर्जा ।
मा । पश्यत । इति । आह । आशिषमित्या – शिषम् । एव ।
एताम् । एति । शास्ते । तत् । सवितुः । वरेण्यम् । इति । आह ।
प्रसूत्या इति प्र – सूत्यै । सोमानम् । स्वरणम् । इति । आह ।
सोमपीथमिति सोम – पीथम् । एव । अवेति । रुन्थे । कृणुहि ।
ब्रह्मणः । पते । इति । आह । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म-वर्चसम् । एव ।

TS 1.5.8.5

य एवं विद्वानिनि-मुपतिष्ठते परि त्वा उग्ने पुरं वयमित्याह

परिधिमेवैतं परि दधात्यस्कन्दायाग्ने गृहपत इत्याह

यथायजुरेवैतच्छत्र हिमा इत्याह शतं त्वा हेमन्तानिन्धिषीयेति

वावैतदाह पुत्रस्य नाम गृह्णात्यन्नादमेवैनं करोति तामाशिषमा शासे

तन्तवे ज्योतिष्मतीमिति ब्रूयाद् -यस्य पुत्रो उजातः स्यात्

तेजस्व्येवास्य ब्रह्मवर्चसी पुत्रो जायते तामाशिषमा शासे उमुष्मै

ज्योतिष्मती () मिति ब्रूयाद् -यस्य पुत्रो जातः स्यात् तेज एवास्मिन्

ब्रह्मवर्चसं दधाति ॥ 35

TS 1.5.8.5 (Padam)

यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठत इत्युप – तिष्ठते । परीति ।
त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । इति । आह् । परिधिमिति परि-धिम् ।
एव । एतम् । परीति । दधाति । अस्कन्दाय । अग्ने । गृहपत इति
गृह – पते । इति । आह् । यथायजुरिति यथा – यजुः । एव ।

एतत् । शतम् । हिमाः । इति । आह । शतम् । त्वा । हेमन्तान् । इन्धिषीय । इति । वाव । एतत् । आह । पुत्रस्य । नाम । गृह्णाति । अन्नादमित्यन्न – अदम् । एव । एनम् । करोति । ताम् । आशिष् ॥ ॥ । मित्या–शिषम् । एति । शासे । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् ( ) । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । अजातः । स्यात् । तेजस्वी । एव । अस्य । ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म - वर्चसी । पुत्रः । जायते । ताम् । ॥ ॥ । आशिषमित्या – शिषम् । एति । शासे । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । जातः । स्यात् । तेजः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिं ब्रह्म – वर्चसम् । दधाति ॥ 35 (79) (ऊर्जं वो भक्षीयेति-प्र-गार्.हपत्यमुपतिष्ठते-वसति-ज्योतिष्मती-मेकान्नत्रि एशच्च) (A8) TS 1.5.9.1 । अग्निहोत्रं जुहोति यदेव किं च यजमानस्य स्वं तस्यैव तद्–रेतः सिञ्चित प्रजनने प्रजनन एं हि वा अग्निरथौषधीरन्तगता दहित तास्ततो भूयसीः प्र जायन्ते यथ्सायं जुहोति रेत एव तथ्सिञ्चति

प्रैव प्रातस्तनेन जनयति तद्-रेतः सिक्तं न त्वष्ट्रा ऽविकृतं प्र जायते । यावच्छो वै रेतसः सिक्तस्य – [ ] 36

TS 1.5.9.1 (Padam)

अग्निहोत्रमित्यंग्नि – होत्रम् । जुहोति । यत् । एव । किम् । च । यजमानस्य । स्वम् । तस्य । एव । तत् । रेतः । सिञ्चति । प्रजनन् इति प्र – जनने । प्रजनन्मिति प्र – जननम् । हि । वै । अग्निः । अथ । ओषधीः । अन्तगता इत्यन्त – गताः । दहति । ताः । ततः । भूयसीः । प्रेति । जायन्ते । यत् । सायम् । जुहोति । रेतः । एव । तत् । सिञ्चति । प्रेति । एव । प्रातस्तनेनेति प्रातः – तनेन । जनयति । तत् । रेतः । सिकम् । न । त्वष्ट्रा । जनयति । तत् । रेतः । सिकम् । न । त्वष्ट्रा । अविकृतमित्यवि – कृतम् । प्रेति । जायते । यावच्छ इति । यावत् – राः । वै । रेतसः । सिकस्य । 36 (50)

TS 1.5.9.2

TS 1.5.9.2 (Padam)

त्वष्टा । रूपाणि । विकरोतीति वि – करोति । तावच्छ इति नावत्–शः । वै । तत् । प्रेति । जायते । एषः । वै । दैव्यः । त्वष्टा । यः । यजते । बृह्वीभिः । उपेति । तिष्ठते । रेतसः । एव । सिकस्य । बृहुश इति बहु – शः । रूपाणि । वीति । करोति । सः । प्रेति । एव । जायते । श्वःश्व इति श्वः – श्वः । भूयान् । भवति । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतं इत्युप – तिष्ठते । अहः । देवानाम् । आसीत् । रात्रिः । असुराणाम् । ते । असुराः । यत् । देवानाम् । वित्तम् । वेद्यम् । आसीत् । रोनं । सह । 37 (50)

TS 1.5.9.3

देवाः पशून्. वित्त्वा कामा ् अकुर्वत् य एवं विद्वानिग्पितिष्ठते । पशुमान् भव- [] 38

TS 1.5.9.3 (Padam)

गतिं । प्रेति । अविञ्ञाल् । ते । देवाः । हीनाः । अमन्यन्त । ते । अपञ्यल् । आग्नेयी । गतिः । आग्नेयाः । प्रावः । इमम् । एव । अग्निम् । स्तवाम । सः । नः । स्तुतः । प्रातः । पुनः । दास्यित । इति । ते । अग्निम् । अस्तुवल्ल् । सः । एभ्यः । स्तुतः । गतियाः । अधीति । अहः । अभीति । पुञून् । निरिति । आर्जत् । ते । देवाः । पुञून् । वित्तवा । कामान् । अकुर्वत । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठत इत्युप – तिष्ठते । पुशुमानिति पशु – मान् । भवति । 38 (50)

TS 1.5.9.4

्रमुवर्गं लोकं गमयिष्यतीति सो ऽग्निमस्तौथ् स एन७ स्तुतः सुवर्गं ा लोकमगमयद् य – [] 39

TS 1.5.9.4 (Padam)

आदित्यः । वै । अस्मात् । लोकात् । अमुम् । लोकम् । ऐत् । सः । अमुम् । लोकम् । गृत्वा । पुनः । इमम् । लोकम् । अभीति । अद्ध्यायत् । सः । इमम् । लोकम् । आगत्येत्या – गत्य । मृत्योः । अबिभेत् । मृत्युसम् युतः इति मृत्यु – सम् युतः । इव । हि । अयम् । लोकः । सः । अमन्यत । इमम् । एव । अग्निम् । स्तवानि । सः । मा । स्तुतः । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । गमयिष्यति । इति । सः । अग्निम् । अस्तौत् । सः । एनम् । स्तुतः । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यमयत् । यः । अश्विम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । अगमयत् । यः । अश्विम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । अगमयत् । यः । अश्विम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । अगमयत् । यः । अश्विम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । अगमयत् । यः । अश्विम् । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । अगमयत् । यः । अश्विम् ।

TS 1.5.9.5

एवं विद्वानिग्नपतिष्ठते सुवर्गमेव लोकमेति सर्वमायुरेत्यभि वा एषो उग्नी आ रोहति य एनावुपतिष्ठते यथा खलु वै श्रेयानभ्यारूढः कामयते तथा करोति नक्तमुप तिष्ठते न प्रातः

सण् हि नक्तं वृतानि सृज्यन्ते सह श्रेया श्रेया श्रेया श्रिया श्रीसाते ज्योतिर्वा अग्निस्तमो रात्रिर्य – [ ] 40

TS 1.5.9.5 (Padam)

एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतं इत्युप – तिष्ठते । सूवर्गमिति
सुवः – गम् । एव । लोकम् । एति । सर्वम् । आयुः । एति ।
अभीति । वै । एषः । अग्नी इति । एति । ग्रेहति । यः । एनौ ।
उपतिष्ठतं इत्युप – तिष्ठते । यथा । खलु । वै । श्रेयान् ।
अभ्यारूढं इत्यभि – आरूढः । कामयते । तथा । करोति । नक्तम् ।
उपतिष्ठते । न । प्रातः । समिति । हि । नक्तम् । व्रतानि ।
सुज्यन्ते । सह । श्रेयान् । च । पापीयान् । च । आसाते इति ।
ज्योतिः । वै । अग्निः । तमः । रात्रिः । यत् । 40 (50)

TS 1.5.9.6

न्नक्तमुपतिष्ठते ज्योतिषैव तमस्तरत्युपस्थेयो ऽग्नी(३)र् नोपस्थेया(३)
इत्याहुर्मनुष्यायेन् न्वै यो ऽहरहगहत्या ऽथैनं याचित स इन् न्वै

तमुपार्च्छत्यथ को देवानहरहर् याचिष्यतीति तस्मान्नोपस्थेयो ऽथो

खल्वाहुराशिषे वै कं यजमानो यजत इत्येषा खलु वा – [] 41

TS 1.5.9.6 (Padam) नक्तम् । उपतिष्ठत इत्युप – तिष्ठते । ज्योतिषा । एव । तमः । तरति । उपस्थेय इत्युप – स्थेयः । अग्नी(3)ः । न । उपस्थेया(3) इत्युप-स्थेया(3): । इति । आहुः । मनुष्याय । इत् । नु । वै । यः । अहरहरित्यहः – अहः । आहत्येत्या – हत्यं । अथं । एनम् । याचिति । सः । इत् । नु । वै । तम् । उपेति । ऋच्छति । अर्थ । कः । देवान् । अहरहरित्यहः-अहः । याचिष्यति । इति । तस्मात् । न । उपस्थेय इत्युप – स्थेयः । अथो इति । खलुं । आहुः । आशिष इत्या – शिषे । वै । कम् । यजमानः । यजते । इति । एषा । खलु । वै । 41 (50) TS 1.5.9.7 आहिताग्नेराशीर् यदग्निमुपतिष्ठते तस्मादुपस्थेयः प्रजापतिः पशूनसृजत ते सृष्टा अहोरात्रे प्राविशन् ताञ्छन्दोभि-रन्वविन्दद्-यच्छन्दोभि-रुपतिष्ठते स्वमेव तदन्विच्छति न तत्रं जाम्यस्ती-त्यांहुर्यो ऽहरहरूप तिष्ठत इति यो वा अग्निं प्रत्यङ्ङुप तिष्ठते प्रत्येनमोषति यः पराङ् विष्वंङ् प्रजया पशुभि () रेति

कवातिर्यङ्ङिवोप तिष्ठेत नैनं प्रत्योषति न विष्वङ् प्रजया पशुभिरेति ॥ 42

TS 1.5.9.7 (Padam)

ा आहिताग्नेरित्याहित-अग्नेः । आशीरित्या – शीः । यत् । अग्निम् । । । । ॥ । । । । उपतिष्ठत इत्युप – तिष्ठते । तस्मात् । उपस्थेय इत्युप – स्थेयः । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । पशून् । असृजत । ते । सृष्टाः । अहोरात्रे इत्यहः – रात्रे । प्रेति । अविशल् । तान् । छन्दोभिरिति छन्दः-भिः । अन्विति । अविन्दत् । यत् । छन्दोभिरिति छन्दः-भिः । उपतिष्ठत इत्युप – तिष्ठते । स्वम् । एव । तत् । अन्विति । इच्छति । न । तत्र । जामि । अस्ति । इति । आहुः । यः । । । । । । । । । अहरहरित्यहः – अहः । उपतिष्ठत इत्युप – तिष्ठते । इति । यः । वै । अग्निम् । प्रत्यङ्कः । उपतिष्ठतं इत्युप – तिष्ठते । प्रतीति । एनम् । ा । । ओषति । यः । पराङ् । विष्वङ्कः । प्रजयेति प्र – जया । पशुभिरिति पशु – भिः ()। एति । कवातिर्यङ्किति कवा – तिर्यङ्कः । इव । उपेति । तिष्ठेत । न । एनम् । प्रत्योषतीति प्रति – ओषति । न ।

विष्वड्डं: । प्रजयेति प्र – जयां । पशुभिरिति पशु – भिः ।

एति ॥ ४२ (६३) (सिकस्य-सह-भवति-यो-यत्-खलु वै-पशुभिस्त्रयोदश च) (४९)

TS 1.5.10.1

मम् नाम प्रथमं जातवेदः पिता माता च दधतुर्यदग्रे।

तत्त्वं बिभृहि पुन्रा मदैतोस्तवाहं नाम बिभराण्यग्ने ॥

मम् नाम् तव च जातवेदो वाससी इव विवसानौ ये चरावः।

आयुषे त्वं जीवसे वयं यथायथं वि परि दधावहै पुनस्ते॥

नमो ऽग्नये ऽप्रतिविद्धाय नमो ऽनाधृष्टाय नमः सम्माजे।

अषाढो – [] 43

TS 1.5.10.1 (Padam)

मम । नाम । प्रथमम् । जातवेद इति जात – वेदः । पिता । माता ।

च । दधतुः । यत् । अग्रे ॥ तत् । त्वम् । बिभृहि । पुनः । एति ।

मत् । ऐतोरित्या – एतोः । तव । अहम् । नाम । बिभगणि ।

अग्ने ॥ मम । नाम । तव । च । जातवेद इति जात – वेदः ।

वाससी इति । इव । विवसानाविति वि–वसानौ । ये इति । चरावः ॥

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

आयुषे । त्वम् । जीवसे । वयम् । यथायथमिति यथा–यथम् । वि । परीति । दधावहै । पुनः । ते इति ॥ नमः । अग्नये । । । । ॥ अप्रतिविद्धायेत्यप्रति – विद्धाय । नमः । अनाधृष्टायेत्यना – धृष्टाय । । । । । । । नमः । सम्राज इति सं – राजे ॥ अषाढः । **४३ (50)** TS 1.5.10.2 अग्निर्बृहद्वया विश्वजिथ्सहन्त्यः श्रेष्ठो गन्धर्वः ॥ त्वत्पितारो अग्ने देवा-स्त्वामाहुतय-स्त्वद्विवाचनाः । सं मामायुषा सं गौपत्येन सुहिते मा धाः ॥ अयमग्निः श्रेष्ठतमो ऽयं भगवत्तमो ऽय ए सहस्रसातमः। । अस्मा अस्तु सुवीयं॥ मनो ज्योतिर् जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञ ए समिमं दधातु । ्। । । । । । । । या इष्टा उषसो निम्रुचश्च ताः सं दधामि हविषा घृतेन ॥ पयस्वतीरोषधयः - [ ] 44 TS 1.5.10.2 (Padam) अग्निः । बृहद्वया इति बृहत् – वयाः । विश्वजिदिति विश्व – जित् ।

सहन्त्यः । श्रेष्ठः । गन्धर्वः ॥ त्वत्पितार इति त्वत्–िपतारः । अग्ने ।

देवाः । त्वामांहुतय इति त्वाम् – आहुतयः । त्वद्विवाचना इति त्वत् – विवाचनाः ॥ समिति । माम् । आयुषा । समिति । गौपत्येन । सुहित इति सु – हिते । मा । धाः ॥ अयम् । अग्निः । श्रेष्ठतम इति श्रेष्ठ – तमः । अयम् । भगवत्तम इति भगवत्–तमः । अयम् । सहस्रसातम इति सहस्र – सातमः ॥ अस्मै । अस्तु । सुवीर्यमिति सु – वीर्यम् ॥ मनः । ज्योतिः । जुषताम् । आज्यम् । विच्छिन्नमिति वि – छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु ॥ याः । इष्टाः । उषसः । निम्रुच इति नि–म्रुचः । च । ताः । समिति । दधामि । हविषा । घृतेन ॥ पयस्वतीः । ओषधयः । 44 (50) TS 1.5.10.3 पयस्वद्-वीरुधां पयः। अपां पयसो यत्पयस्तेन मामिन्द्र सर् सृज ॥ ्। । । । । अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छकेयं तन्मे राद्ध्यतां ॥ अग्निण् होतारमिह तण् हुवे देवान्. यज्ञियानिह यान्. हवामहे ॥

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

आ यन्तु देवाः स्मनस्यमाना वियन्तु देवा हविषो मे अस्य ॥ । । । । । । । क्स्त्वा युनिक्त स त्वा युनकु यानि घर्मे कपालान्युपचिन्वन्ति [ ] 45 TS 1.5.10.3 (Padam) पयस्वत् । वीरुधाम् । पयः ॥ अपाम् । पयसः । यत् । पयः । तेन । माम् । इन्द्र । समिति । सृज ॥ अग्ने । व्रतपत इति व्रत – पते । व्रतम् । चरिष्यामि । तत् । शकेयम् । तत् । मे । राद्ध्यताम् ॥ अग्निम् । होतारम् । इह । तम् । हुवे । देवान् । यज्ञियान् । इह । यान् । हवामहे ॥ एति । यन्तु । देवाः । सुमनस्यमाना इति सु – मनस्यमानाः । वियन्तु । देवाः । हविषः । मे । अस्य ॥ कः । त्वा । युनिक । सः । त्वा । युनकु । यानि । घर्मे । कपालानि । उपचिन्वन्तीत्युप - चिन्वन्ति । 45 (50) TS 1.5.10.4 वेधसः । पूष्णस्तान्यपि व्रत इन्द्रवायू वि मुञ्चतां ॥ अभिन्नो घर्मो जीरदानुर्यत आत्त-स्तदगन् पुनः। इद्ध्मो वेदिः परिधयश्च सर्वे यज्ञस्याऽऽयुरनु सं चरन्ति ॥

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

त्रयस्त्रिण्शत् तन्तवो ये वितितिरे य इमं यज्ञ स्वधया ददन्ते तेषां छिन्नं प्रत्येतद्दधामि स्वाहा घर्मो देवा 🗸 अप्येतु ॥ 46 TS 1.5.10.4 (Padam) वेधसः ॥ पूष्णः । तानि । अपीति । व्रते । इन्द्रवायू इतीन्द्र – वायू । वीति । मुञ्चताम् ॥ अभिन्नः । घर्मः । जीरदानुरिति जीर – दानुः । यतः । आतः । तत् । अगन्न् । पुनः ॥ इद्ध्मः । वेदिः । परिधय इति परि – धयः । च । सर्वे । यज्ञस्य । आयुः । अनु । समिति । चरन्ति ॥ त्रयस्त्रिण्शदिति त्रयः – त्रिण्शत् । तन्तवः । ये । वितिलर इति वि – तिलरे । ये । इमम् । यज्ञम् । स्वथयेति स्व – धया । ददन्ते । तेषाम् । छिन्नम् । प्रतीति । एतत् । दधामि । स्वाहा । घर्मः । देवान् । अपीति । एतु ॥ 46 (45) (अषाढ-ओषधय-उपचिन्वन्ति-पञ्चचत्वारिश्शच्च) (A10) TS 1.5.11.1 वैश्वानरो न ऊत्या ऽऽ प्र यातु परावतः । अग्निरुक्थेन वाहसा ॥ ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिं ।

```
अजस्रं घर्ममीमहे ॥
वैश्वानरस्य दण्सनाभ्यो बृहदरिणादेकः स्वपस्यया कविः।
उभा पितरा महयन्नजायताग्नि र्घावापृथिवी भूरिरेतसा ॥
पृष्टो दिवि पृष्टो अग्निः पृथिव्यां पृष्टो विश्वा ओषधीरा विवेश ।
वैश्वानरः सहसा पृष्टो अग्निः स नो दिवा स – [ ] 47
TS 1.5.11.1 (Padam)
वैश्वानरः । नः । ऊत्या । आ । प्रेति । यातु ।
परावत इति परा – वतः ॥ अग्निः । उक्थेन । वाहसा ॥
ऋतावानमित्यृत–वानम् । वैश्वानरम् । ऋतस्य । ज्योतिषः । पतिम् ॥
अजस्रम् । घर्मम् । ईमहे ॥ वैश्वानरस्य । दर्सनाभ्यः । बृहत् ।
अरिणात् । एकः । स्वपस्ययेति सु – अपस्यया । कविः ॥ उभा ।
पितरा । महयन्न् । अजायत । अग्निः । द्यावापृथिवी इति
द्यावा-पृथिवी । भूरिरेतसेति भूरि – रेतसा ॥ पृष्टः । दिवि । पृष्टः ।
अग्निः । पृथिव्याम् । पृष्टः । विश्वाः । ओषधीः । एति । विवेश ॥
```

वैश्वानरः । सहसा । पृष्टः । अग्निः । सः । नः । दिवा। सः। 47 (50) TS 1.5.11.2 रिषः पातु नक्तं ॥ जातो यदग्ने भुवना व्यख्यः पशुं न गोपा इर्यः परिज्मा । वैश्वानर ब्रह्मणे विन्द गातुं यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ त्वमंग्ने शोचिषा शोशुंचान आ रोदसी अपृणा जायमानः। त्वं देवा ए अभिशस्तेरमुञ्चो वैश्वानर जातवेदो महित्वा ॥ अस्माकमग्ने मघवथ्सु धारयानामि क्षत्रमजर्ण् सुवीयं । वयं जयेम शतिन ं सहस्रिणं वैश्वानर - [] 48 TS 1.5.11.2 (Padam) रिषः । पातु । नक्तम् ॥ जातः । यत् । अग्ने । भुवना । व्यख्य इति वि – अख्यः । पशुम् । न । गोपा इति गो – पाः । इर्यः । परिज्मेति परि – ज्मा ॥ वैश्वानर । ब्रह्मणे । विन्द । गातुम् । यूयम् । पात । स्वस्तिभिरिति स्वस्ति – भिः । सदा । नः ॥ त्वम् । अग्ने । ा । । । । । । । । । । । । । । । जायमानः ॥ । चोचेषा । जोश्चानः । एति । रोदसी इति । अपृणाः । जायमानः ॥

```
पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः
```

त्वम् । देवान् । अभिशंस्तेरित्यभि – शस्तेः । अमुञ्चः । वैश्वांनर । जातवेद इति जात – वेदः । महित्वेति महि – त्वा ॥ अस्माकम् । अग्ने । मघवध्स्वित मघवत् – सु । धारय । अनामि । क्षत्रम् । ॥ अजरम् । सुवीर्यमिति सु – वीर्यम् ॥ वयम् । जयेम । शतिनम् । सहस्रिणम् । वैश्वानर । 48 (50)

TS 1.5.11.3

वाजमग्ने तवोतिभिः॥

वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम राजा हिकं भुवनाना—मभिश्रीः।
इतो जातो विश्वमिदं वि चष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण॥
अव ते हेडो वरुण नमोभिरव यज्ञेभिरीमहे ह्विभिः।
क्षयन्नस्मभ्यमसुर प्रचेतो राजन्नेना एसि शिश्रथः कृतानि॥
उदुत्तमं वरुण पार्शमस्मदवाधमं वि मद्ध्यम श्रथाय।
अथा वयमादित्य — [] 49

TS 1.5.11.3 (Padam)

॥ । । । । । । । वाजम् । अग्ने । तव । ऊतिभिरित्यूति – भिः ॥ वैश्वानरस्य । ॥ । ॥ । । । । । । । । । । । सुमताविति सु – मतौ । स्याम । राजा । हिकम् । भुवनानाम् ।

अभिश्रीरित्यभि – श्रीः ॥ इतः । जातः । विश्वम् । इदम् । वीति । चष्टे । वैश्वानरः । यतते । सूर्येण ॥ अवेति । ते । हेडः । वरुण । नमोभिरिति नमः – भिः । अवेति । यज्ञेभिः । ईमहे । हविर्भिरिति हविः – भिः ॥ क्षयन्न् । अस्मभ्यमित्यस्म – भ्यम् । असुर । प्रचेत इति प्र – चेतः । राजन्न् । एना ्सि । शिश्रथः । कृतानि ॥ उदिति । उत्तममित्युत् – तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । अवेति । अधमम् । वीति । मद्ध्यमम् । श्रथाय ॥ अथ । वयम् । आदित्य । 49 (50) TS 1.5.11.4 व्रते तवानांगसो अदितये स्याम ॥ दधिक्राव्.ण्णो अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ॥ सुरभि नो मुखा करत् प्र ण आयू ्षि तारिषत् ॥ । । । । । । । । । । अ। दिधिकाः शवसा पञ्च कृष्टीः सूर्य इव ज्योतिषा ऽपस्ततान । सहस्रसाः शतसा वाज्यर्वा पृणकु मद्ध्वा समिमा वचा ्सि ॥ अग्निर्मूर्द्धा भुवः।

मरुतो यद्धवो दिवः सुम्नायन्तो हवामहे। आ तू न – [] 50

TS 1.5.11.4 (Padam)

वृते । तव । अनागसः । अदितये । स्याम ॥ दिधक्राव् एण इति

दिध — क्राव् एणः । अकारिषम् । जिष्णोः । अश्वस्य । वाजिनः ॥

स्रुरिभ । नः । मुखा । करत् । प्रेति । नः । आयू एषि । तारिषत् ॥

एति । दिधिक्रा इति दिध — क्राः । शवसा । पञ्च । कृष्टीः ।

स्रूर्यः । इव । ज्योतिषा । अपः । ततान ॥ सहस्रसा इति

सहस्र — साः । शतसा इति शत — साः । वाजी । अर्वा । पृणक्तु ।

मद्ध्वा । समिति । इमा । वचा एसि ॥ अग्निः । मूर्द्धा । भुवः ॥

मरुतः । यत् । ह । वः । दिवः । सुम्नायन्त इति सुम्न — यन्तः ।

हवामहे ॥ एति । तु । नः । 50 (50)

TS 1.5.11.5

उप गन्तन ॥

या वः शर्म शशमानाय सन्ति त्रिधातूनि दाशुषे यच्छताधि ।

अस्मभ्यं तानि मरुतो वि यन्त र्यिं नो धत्त वृषणः सुवीरं ॥

अदितिर्न उरुष्यत्वदितिः शर्म यच्छतु । अदितिः पात्वण्हंसः ॥
महीमृ षु मातरण् सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।

तुविक्षत्रा-मजरन्ती-मुरूचीण् सुशर्माणमदितिण् सुप्रणीतिं ॥
सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहसण् सुशर्माण्() मदितिण् सुप्रणीतिं ।
दैवीं नावणं स्वरित्रा-मनागस्-मस्रवन्तीमा रुहेमा स्वस्तये ॥
इमाण् सु नावमा उरुहण् श्रातारित्राण् श्रातस्प्रयां ।
अच्छिद्रां पारियष्णुं ॥ 51

TS 1.5.11.5 (Padam)

उपेति । गुन्तन् ॥ या । वः । द्रार्म । द्राञ्चमानाय । सन्ति । त्रिधातूनीति त्रि – धातूनि । दाञ्चषे । यच्छत । अधि ॥ अस्मभ्यमित्यस्म–भ्यम् । तानि । मुरुतः । वीति । यन्त । रियम् । नः । धत् । वृषणः । सुवीरमिति सु–वीरम् ॥ अदितिः । नः । उरुष्यतु । अदितिः । द्रार्म । यच्छतु ॥ अदितिः । पातु । अर्रुसः ॥ महीम् । उ । स्विति । मातरम् । सुवृतानामिति सु – वृतानाम् । ऋतस्य । पत्नीम् । अवसे । हुवेम् ॥ तुविक्षत्रामिति तुवि – क्षत्राम् । अजरन्तीम् । उरूचीम् ।

स्वार्माणमिति सु – वार्माणम् । अदितिम् । सुप्रणीतिमिति सु – प्रणीतिम् ॥ सुत्रामाणमिति सु – त्रामाणम् । पृथिवीम् । द्याम् । अनेहसम् । सुशर्माणमिति सु – शर्माणम् ( ) । अदितिम् । सुप्रणीतिमिति सु – प्रणीतिम् ॥ दैवीम् । नावम् । स्वरित्रामिति सु – अरित्राम् । अनागसम् । अस्रवन्तीम् । एति । रुहेम । स्वस्तये ॥ इमाम् । स्विति । नावम् । एति । अरुहम् । शतारित्रामिति शत – अरित्राम् । शतस्प्रयामिति शत – स्प्रयाम् ॥ अच्छिद्राम् । पारयिष्णुम् ॥ 51 (69) (दिवा स–सहस्रिणं वैश्वानग–दित्य– तू नो–ऽनेहस्ण सुशर्माण– मेकान्नवि एंशतिश्चं)(A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :
(देवासुरा:-परा-भूमिर्-भूमि-रुपप्रयन्तः-सं पञ्चा-म्ययज्ञः
।

।

सं पञ्चा-म्यग्निहोत्रं-मम् नाम-वैश्वान्र-एकादश)।

First and Last Padam of Fifth Prasnam :-(देवासुरा:-पारियष्णुं)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठे प्रथमकाण्डे पञ्चमः

प्रश्नः समाप्तः ॥

_____

Summary breakup of Padam - in Kaandam 1, Prasnam 5

Particulars		Example (in Pada PaaTam)	No. of Padams as per Pada
			PaaTam
सामान्य पदानि	Ord	इषे । त्वा । ऊर्जे ।	2129
उपसर्ग पदानि	PRE	एति = (आ+इति) । उपेति = (उप+इति) । प्रेति = (प्र+इति) ।	191
वेष्टन पदानि	PS	उपायवः = उपायव इत्युप - आयवः । बाहुभ्याम् = बाहुभ्यामिति बाहु - भ्याम्) ।	369
प्रग्रह पदानि	PG	ते = (ते इति) । त्वे = (त्वे इति) । चक्षुषी = (चक्षुषी इति) । विष्णो = विष्णो इति ।	18
प्रग्रह वेष्टन पदानि	PGS	अधिषवणे = अधिषवणे इत्यधि - सवने । इन्द्राग्नी = इन्द्राग्नी इतीन्द्र - अग्नी	10
		Total Padams	2717

Details of Panchati and Padam for Kandam 1, Prasanam 5 - (TS 1.5)

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	4	225
Anuvakam 2	5	236
Anuvakam 3	3	163
Anuvakam 4	4	225
Anuvakam 5	4	217
Anuvakam 6	4	229
Anuvakam 7	6	316
Anuvakam 8	5	279
Anuvakam 9	7	363
Anuvakam 10	4	195
Anuvakam 11	5	269
Total →	51	2717